

Úvod – zaradenie

- sportogram

- Literatura (prezentace):
  - Vaněk a kol. (1980)
  - Hošek-Macák/Macák-Hošek (1987)
  - Slepíčka a kol. (2006)
  - Gregor (2013)

- Telo a psychika – vzájomne prepojené, ovplyvňujú sa
- *Vlastná skúsenosť?*

- Šport

- Vrcholový – maximálny výkon, prekonanie hraníc, extrémne záťaž

- Výkonnostný – úsilie zvyšovať športovú výkonnosť

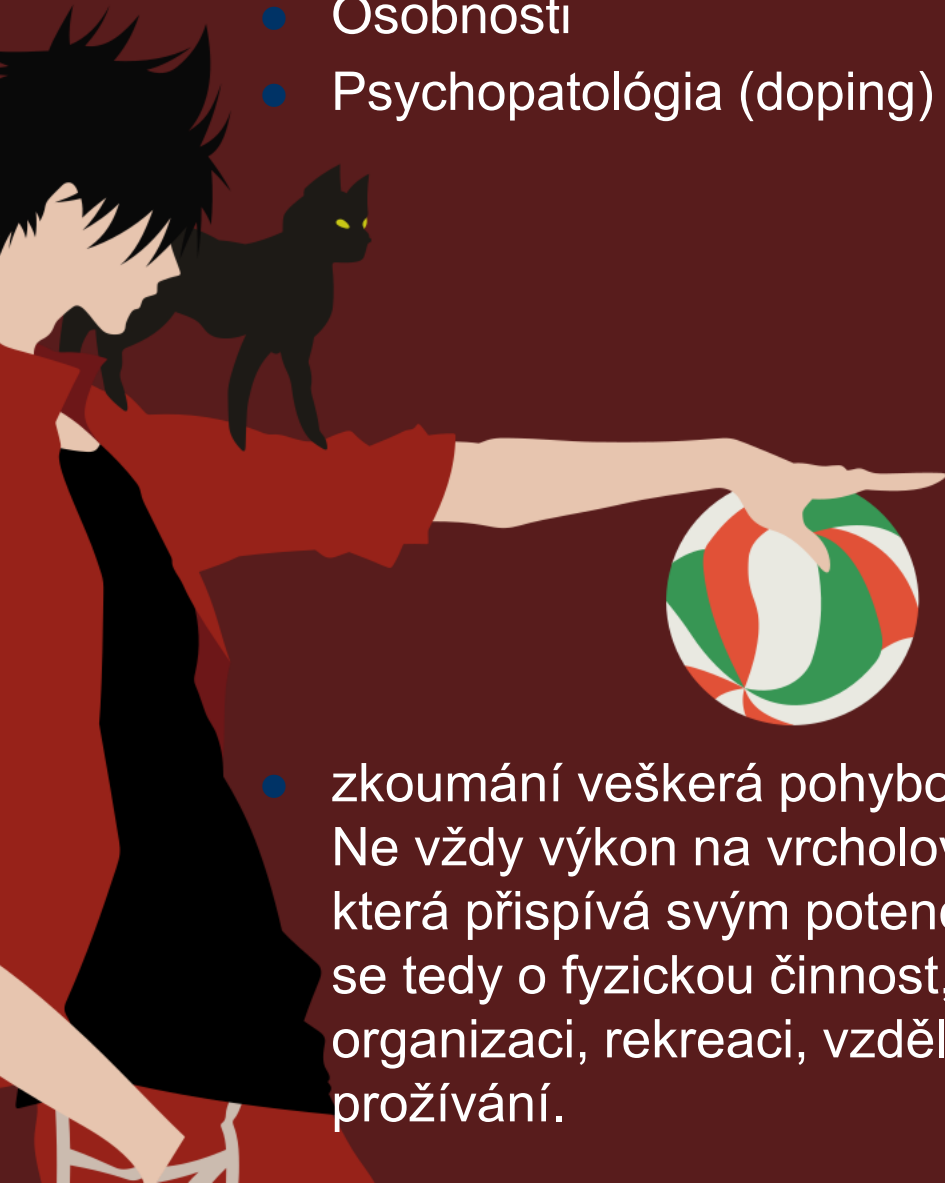
- Rekreačný – voľný čas

- - potreba športovej psychológie

APLIKOVANÁ PSYCHOLÓGIA – využíva všetky základné disciplíny (4 – aké a ako?)

- Všeobecná – kognitívne procesy, emócie, motivácia
- Sociálna
- Osobnosti
- Psychopatológia (doping)

- zkoumání veškerá pohybová aktivita v širokém smyslu slova. Ne vždy výkon na vrcholové sportovní úrovni, ale i aktivita, která přispívá svým potenciálem k rozvoji každého z nás. Jedná se tedy o fyzickou činnost, která obsahuje soutěžení, organizaci, rekreaci, vzdělávání, cestu ke zdraví nebo prožívání.

Definícia

- Skúma mnohostranný odraz športovej činnosti v psychike človeka a aktívny vplyv psychiky na úroveň športovej činnosti (Macák a Hošek, 1987)
- Kováčová – veda o psychickej regulácii správania človeka v športe

- **Základné ciele:**

- porozumieť a vysvetliť prežívanie a správanie účastníka športu
- popísať a merať správanie účastníka športu, športovca, trénera, rozhodcu,...
- predpovedať a riadiť správanie účastníka športu

- **Základné aplikačné oblasti**

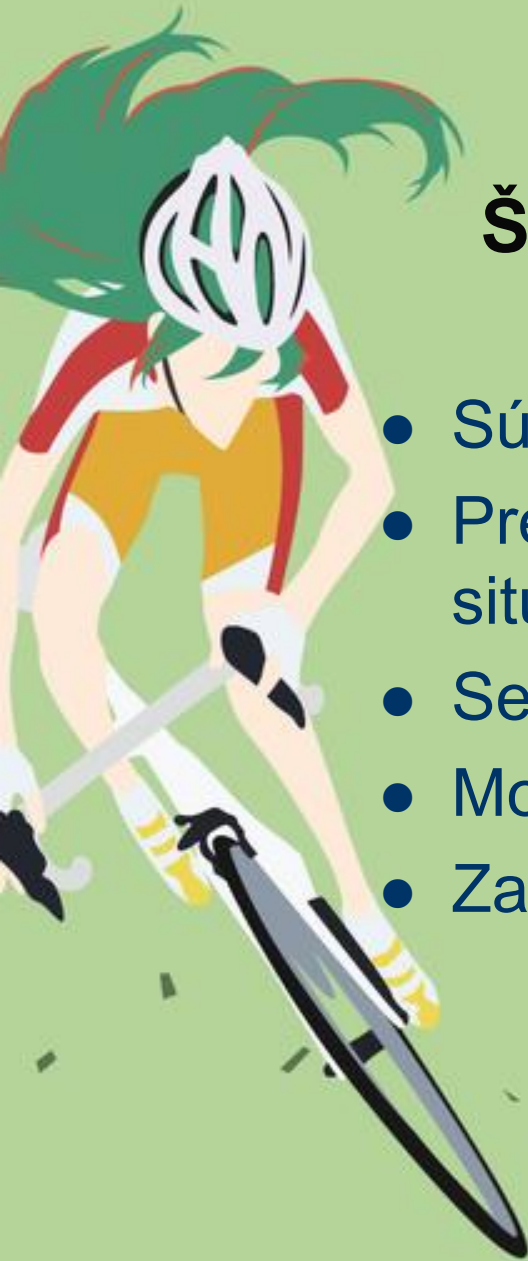
- psychologická príprava športovca (formovať psych. procesy a vlastnosti, aby zvládol záťaž športu)

- psych. Príprava trénerov (vedieť viesť športovcov, tréningy, stretnutia)

- psych. príprava športových družstiev (súdržnosť)

- psych. príprava rozhodcov (pri športoch, kde sú najviac

- **zaťažení)**

Široká oblasť pôsobenia

- Súdržnosť – kolektívne športy
- Predstavivosť – vlastný obraz v reálnych situáciách
- Sebadôvera
- Motivácia – vnútorná
- Zameranie pozornosti

Dôvody vyhľadania šport.psych.

- Zlepšenie výkonu
- Zvládanie súťažného napätia
- Zvyšovanie znalostí trénerov
- Poradenstvo pri životných problémoch

- Wann (1997)
- Psychológia športu
- Klinická psychológia športu

-
- **Kritéria:** druh a kvalita športového prostredia (z toho interakcia medzi športovcami a daným prostredím); spôsob vyrovnávania sa s cieľmi a úlohami šport.činnosti; psychické faktory nevyhnutné pre športovú činnosť.

- **Senzomotorické alebo koncentračné športy – strelecké disciplíny**

- (golf, lukostreľba)

- počet pohyb.zručností menší, nižšia energetická spotreba, dôležité sú ostrosť videnia, odhad vzdialenosti, pohyb a rýchlosť, koncentrácia, jemná svalová koordinácia.

- trvajú dlhší čas, treba byť vytrvalý

Esteticko-koordinačné športy (výrazové)

- športová a moderná gymnastika (krasokorčuľovanie, tanečný šport)
- presné a formálne dokonalé, estetické
- vykonávanie pohybovej zostavy,
- veľká energetická spotreba.
- Dôraz je kladený na umelecké schopnosti, estetické cítenie, kultúru pohybu a tvorivosť.

**Funkčne mobilizačné alebo lokomočné,
krátkodobé – atletické šprinty, vrhy, plávanie.**

- štruktúra pohybu je zväčša jednoduchá, má
- cyklický charakter, energetická spotreba vysoká.

Nároky na schopnosť mobilizovať
a koncentrovať fyzické a psychické sily
do krátkeho časového úseku

Funkčne mobilizačné alebo lokomočné, dlhodobé

(behy na stredné a dlhé trate, plávanie, cyklistika)

- energetický výdaj je obrovský, výkony sú náročné na udržanie dlhodobého vôľového úsilia, zvládanie únavy, dôležité je vnímanie času a tempa, byť vytrvalý, húževnatý, sebaistý, psychicky odolný.

Rizikové (boby, horolezectvo) – športovec by mal vedieť prekonávať strach, mať odvahu, regulovať nepriaznivé emocionálne a citové stavy, realisticky uvažovať

Anticipačné alebo heuristické, individuálne (tenis, bedminton) – súťaživosť, agresívnosť, frustračná tolerancia, fyzická a psychická odolnosť.

Anticipačné alebo heuristické, kolektívne (hokej, futbal, basketbal) – vedieť reagovať na súperaj aj vlastný tím, tvorivé, taktické myslenie, orientácia v priestore, extravergia, sebadôvera, pribojnosť,...

Wellness

rôzne pohybové aktivity
rovnováha duše a tela
celková životná pohoda a spokojnosť

Fitness

Šport ako životný štýl
Vysoká úroveň
Frekvencia, intenzita, trvanie, typ cvičenia = FIT

SÚČASNÉ TÉMY

- **Transition teória – prechody medzi jednotlivými štádiami kariéry**
- **Mládež a šport**
- **Stres a coping**
- **Minority v športe a tíme**
- **Harassment a sexualita**
- **Rodičia a prístup**
- **Médiá**
- **Tlak na výzor**
- **Kontrakty/zmluvy**
- **Športovec a zaradenie sa do tímu po úraze**
- **Poruchy príjmu potravy**

- ***ČLOVEK JE BIO-PSYCHO-SOCIO-KULTÚRNO-
SPIRITUÁLNE BYTIE (KOVÁČ)***

EKOLOGICKÝ MODEL

chronosystém – história, normy, zvyky, úroveň ekonomiky

makrosystém – legislatíva, náboženstvo, kultúra, tradície,...

exosystém – služby poradenské, zdravie, sociálne, obchod,
doprava, politika,...

mezosystém – širšia rodina, spolužiaci, priatelia,
voľný čas

mikrosystém – rodinná jednotka

jedinec – osobný potenciál

● ŠPORT AKO HRA

- *Hra* – symbolická činnosť, cieľ aj prostriedok
- Je slobodná a spontánná, dobrovoľná, uvoľnenie
- Psychické zotavenie
- Šport často býva = práca je hrou, hra je prácou

- *Práca* – povinnosť, vážnosť

- V športových hrách – *kolektívnosť a interaktívnosť*

● DIMENZIE

- *Komunikačná*
- *Emočná*
- *Vzťahová*
- *Hodnotová*

● SPOLOČNÉ ZNAKY ŠPORT A HRA

● Protirečivosť – neustále súperenie

● Konfliktnosť – vyplýva z protirečivosti, ostrosť hry

● Situačnosť – herné situácie (rýchle, pomalé, nepredvídateľné)

● Variabilnosť – systém hry, taktika, spôsob hry

● Kooperatívnosť a kompetitívnosť – pozitívne a negatívne

● Otvorenosť výsledku – nepredvídateľnosť, hlavne v športových hrách

World Association of Sport Psychology (ISSP).

Sportovní psychologové se podílejí na práci ve třech oblastech:

- **výzkum** – jedná se o zkoumání všech aspektů (teoretických i praktických) sportovní psychologie (je využívána více v akademickém prostředí)
- **vzdělávání** – vyučování sportovní psychologie v podmínkách školství, zaměřené na studenty, zaměstnance (trenéři, cvičitelé, manažeři) ale i samotné sportovce
- **využití** – hodnocení a zásahy do psychologických problémů, které se sportovní činností souvisejí. např. psychologické poradenství pro jednotlivce i skupiny, psychoterapeutické působení (zejména psychomotorická terapie nebo kinezioterapie, spolupráce s trenéry, spolupráce s rodiči apod.).

